

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—
TABOR izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za ino-
zemstvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.—, na izkaničje D 10.—.
Inserati po dogovoru.
Naroča se pri upravi „TABORA“,
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke: Na-
vadne Din — 50, ob ne-
deljah Din 1.—
URENOST se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje, telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritožbe, dano. Tele-
fon št. 24, št. št. poslovalnica za-
reda št. 11.787.
Na naročila brez denarja se ne
vzira. — Rokopisni se ne vračajo.

Leto: III.

Marijor, petek 21. aprila 1922.

Številka: 91.

Nemško-ruska zveza

Pogajanja z zemljoradniškimi disidenti.

Genova je vsa vznemirjena: Rusi in Nemci so strnili svojo politično fronto. Nemčija je dobila zaslombo v sovjetski Rusiji. Govori se o možnosti, da se genovska konferenca razbije že na tem dejstvu. Vsekakor je zanjka, ki so jo postavili Nemci, zelo opasna. Ima pa to lastnost, da se lahko vjamejo oni sami in obide v silno neprijetni situaciji. — Kakor razberemo iz večerajšnjih poročil, zlasti še iz govora, ki ga je imel o tem vprašanju spiritus agens genovske konference, Lloyd George, kličejo zavezniki na odgovornost edinole Nemčijo. To je navsezadnje tudi pravilno, saj je v celoti ni stvarno niti obdajiravno v celoti ni stvarno niti obdajiravno. Toda položaj je tak, da lahko odgovarja samo Nemčija, ki ima odgovorno in priznano vlado. Sovjetski delegati ne riskirajo mnogo; njihov odhod iz Genove bi otokčil evropsko situacijo, če bolj pa seve gospodarske razmere v Rusiji, sicer pa bi zapustil v ruskem vprašanju status quo ante. Drugače bi se godilo Nemčiji. Na njo bi se zvalil ves odli zapadne Evrope in reparacijska komisija bi se silneje pritislila na svoj vijak. Straže ob Reni bi se pomnožile. Položaj bi bil skrajno napet in Nemčija postavljena pred alternativo: ali se dejanske nastani na Rusijo, zbere revolucionarne armade in napove vojno evropskemu zapadu ali pa se ukloni in še bolj vppone svoj hrbet pred Parizom.

ZM Beograd, 20. aprila. Vsled jati z voditelji zemljoradniških disidentov muslimanskih ministrov iz dentov Piletićem in Beninom za vstop vlade so se pričeli vladni krogi pogajanja z zemljoradniškimi disidenti.

Vprašanje železnišk. parka bivše monarhije.

ZM Beograd, 20. aprila. Naši delegati v Genovi so dobili v vprašanju razdelitve železniškega parka bivše avstro-ogrške monarhije nove inštrukcije. Kakor znano, bi se morale lokomotive, ki so bile last bivše monarhije, razdeliti med nasledstvene države v razmerju z dolžino železniškega o-

mrežja. Pri tej razdelitvi pa smo bili prikrajšani in je večji del strojev ostal v Avstriji in Ogrski. Naša vlada je trdno odločena, v Genovi izsiliti tozadevno odločitev, in če treba, skleniti z ostalimi člani Male antante sporazum, da se vprašanje ugodno reši.

Novo težkoče v pogajanjih z Italijo.

ZM Beograd, 20. aprila. Kakor poročajo iz Genove, se je vršila večeraj med našim delegatom dr. Ninčičem in drž. podtajnikom ital. zunanjega ministrstva Tostijem daljša konferenca. Položaj presoja je nekoliko bolj optimistično. Trije jugoslov. poslanci iz Primorja so stopili v zvezo z našo genovsko delegacijo in so jo informirali o željah našega prebivalstva v okupiranih krajih. Prihod ognogorske dele-

gacije v Genovo se ne smatra resno. Interes je vzbudila vest, da hoče Amerika posredovati med nami in Italijo. Oficijelno še o tem ni nič znano. V nasprotju s tem pa poroča današnja »Politika«, da so nastopile v pogajanjih nove težkoče. Italijani delajo težave v vprašanju Baroša in razmejitve med Sušakom in Reko. Rapalsko pogodbo hočejo razlagati po svoje in tudi spremno pismo grofa Sforza.

Pred odločitvo v vprašanju zunanj. posojila.

ZM Beograd, 20. aprila. V finančnem ministrtvu se je vršila večeraj daljša konferenca o pogojih ameriških in belgijskih finančnih skupin, ki so nam ponudile posojila. Amerikanci, ki tvorijo dvoje skupin, ponujajo po 100 milijonov dolarjev po kurzu 85% in z obrestovanjem po 8%. Belgijci ponujajo 500 milijonov frankov po kurzu 75%. Ponudba Amerikancev

se glasi tako, da se da polovica zneska naši vladi na razpolago, druga polovica pa bi se porabila za investicijske svrhe. Belgijci pa hočejo celo posojilo dati v investicije. Sodijo, da bodo posvetovanja danes v Beogradu zaključena ter da odpotuje fin. minister dr. Kumanudi še danes v Genovo, da stopi v stiko z delegati teh skupin.

Genovska konferenca.

V pričakovanju nemškega odgovora na noto zaveznikov. — Nemčija ne zapusti konference. — Nevtralnici zahtevajo sejo za poravnanje konflikta. Razprave v gospodarskih podkomisijah.

DKU Genova, 19. aprila. Nemški odgovor na noto zaveznikov se to objavil še le večer, ker so vsled nastalega položaja potrebna še nadaljna posvetovanja. Med razgovori, ki so se vršili danes, je posebno važen obisk nemške delegacije pri italijanskem zunanjem ministru Schanzerju. Nato so obiskali nemški delegatje tudi Lloyd Georgea v vili Alberti. Razgovoru so prisostvovali državni kancelar dr. Wirth, dr. Maltzahn, dr. Rathenau, nadalje Lloyd George in kabinetni ravnatelj Greagh. Kakor se doznava, se je položaj tekom teh razgovorov precej razčistil. Razgovori se še nadaljujejo. Med nemško in rusko delegacijo se vrše konferenca.

komisije, na kateri naj bi se razpravljalo o situaciji, ki je nastala vsled nemško-ruske pogodbe.

DKU Genova, 19. aprila. Ruski delegat Kakovskij je izjavil, da bo jutri izročen zaveznikom ruski odgovor na izjave londonskih ekspertov o ruskem problemu.

DKU Genova, 19. aprila. Ob 10. uri dopoldne se je vršila v hotelu »Eden« seja nemškega kabineta, kateri se je pridružila ob 11. uri seja ekspertov. Odgovor je pričakovati šele jutri.

DKU Genova, 19. aprila. (Stefani). Prva transportna podkomisija (za železniški promet) je imela večeraj popoldne svojo drugo sejo. Debata o izpremembli portoroških sklepov (uroditelj Železniškega prometa) in barcelonskih sklepov (tarifna svoboda) vzbujala upanje, da bodo udeležene države že v bližnjem času ratificirale dotične sklepe. Ruski delegaciji je bil dovoljen rok, do katerega lahko prouči zadevo in izreče svoje končno stališče nasproti barcelonskemu sporazumu. Na to je bil sklenjen osnutek sporazuma o potovanju z mednarodnimi transporti, vsebujoč šest členov.

DKU Pariz, 19. aprila. Poslanec Tardieu je poslal ministrskemu predsedniku Poincaréju pismo, v katerem pravi med drugim: Genovska pogodba med Nemčijo in Rusijo lahko postane v bodočnosti resnejša in nevarnejša. Kakor pa politika Poincaréjevih prednikov, ki so po priznanju nemškega državnega predsednika zmanjšali breme mirovne pogodbe za 40%. Kakor hitro se sestane parlament, bo on (Tardieu) interpeliral ministrskega predsednika glede njegove splošne politike

DKU Genova, 19. aprila. Dr. Rathenau je danes obiskal italijanskega zunanjega ministra Schanzerja. V konferenčnih krogih vlada mnenje, da se je na tem sestanku razpravljalo o položaju, ki je nastal vsled nemško-ruske pogodbe in protesta, zaveznikov. Kar se tiče protesta zaveznikov, izjavljajo nemški delegatje, da konference ne bodo zapustili in da radi sestankov posameznih delegacij, ki so se vršili danes dopoldne, ne bodo delali nobenih težkoč. Domneva se, da se bo položaj v kratkem izboljšal in razčistil. Nemci so pripravljani, sprejeti tako rešitev, ki omogočuje nadaljevanje konference. Po obisku Schanzerja je obiskal dr. Rathenau še Lloyd Georgea, s katerim se je dolgo razgovarjal.

DKU Pariz, 19. aprila. Poročevalna lista »Petit Parisien« javlja: Nevtralni delegati so imeli danes popoldne posvetovanje, na katerem je bilo sicerjano, naj Branting in Motta zaprosita predsednika ruske podkomisije Schanzerja, da skliče takoi sejo pod-

političnih teorij nimata oba državi nič skupnega, temveč bi se morale odločno pobijati, ker vsaka zastopa drugi gospodarsko-socialni red. Da se vežeta, temu je kriva splošna politična situacija v Evropi, ki je daleč od mirovnihih idealov in katera ne pomeni nič drugega kakor nadaljevanje prejšnje vojne politike. Nemčijo in sovjetsko Rusijo družijo mržnja do zapadnih velesil, mržnja do zmagovalcev. Ta mržnja je silnejša nego vse teorije. Mržnja je postala politično lepilo, ki spaja razne ekstreme.

Res je, da je med gospodarskimi potrebami Rusije in gospodarsko produkcijo Nemčije nekako naravno soglasje, ki vodi obe državi na skupna pola. Nikakor pa ni res, da je gospodarska obnova Rusije zadeva, s katero imata opraviti edinole Rusija in Nemčija. Bodočnost Evrope leži samo v vzajemnem konstruktivnem delu vseh narodov. Take zveze kakor je nemško-ruska dokažejo samo potrebo ene politike, ki jo vodi Poincaréjeva Francija. Politike, ki ostro loči zmagovalce in premagance. Zveza med protiantantno Nemčijo in boljševisko Rusijo je nedvomno izzivanje tzv. zmagovalcev in povod za novo oboroževanje. Zato ja škodljiva in nevarna, ker vodi evropsko politiko na tenak led, ki se lahko vdere pod vsako krepkejšo stopinjo.

Nerešena vprašanja rapalske pogodbe.

Pogajanja med našo in italijansko delegacijo o izvedbi rapalske pogodbe v Genovi dajejo povod italijanskim listom osobito genovskim, da se zopet intenzivno pečajo z vprašanjem odnošajev med Jugoslavijo in Italijo. Kakor vsa razglabljanja italijanskega časopisja o tem vprašanju, tako so tudi ta pristranska, zlobna in često do skrajnosti naivna. Oficijelna Italija se v te glasove javnega mnenja ne meša, kakor se tudi običajno poprej ni, ampak pušča javnost raje v nejasnem in krivem pojmovanju, ker ve, da tako shaja bolje. Edini glas, katerega lahko več ali manj smatramo za nekako službenega, je izjava delegata Tostija di Valminute nekemu časnikarju. Toda tudi ta izjava je zelo značilna ker kaže, da prevladuje neodkritost, oziroma preračunano napačno pojmovanje tudi tam, kjer bi morala biti dobrohotnost in vsestranska pripravljenost conditio sine qua non.

V početku svoje izjave je delegat Tosti di Valminute odločno zavrnil naziranje, da se Italiji mudi rešiti spor radi rapalske pogodbe z Jugoslavijo vsled prestiža na genovski konferenci, kateri predseduje. Mnenje, da se Italija boji, da bi ji Jugoslaveni na genovski konferenci vrgli polna pod noge, ako bi ne prišlo čimprej do sporazuma ter jo diskreditirali kot silo, ki ne izpolnjuje svojih obveznosti, je naglasil Valminute, je za Jugoslavijo in njene pravične in korektno namere krivično, za dostojanstvo Italije pa kvarljivo in ponižujoče. Bistvo stvari, ki je tako obsežna in skrajno komplcirana, že samo na sebi onemogoča hitro rešitev; radi tega je naravno, da sedaj še ne bo prišlo do končne rešitve, najmanj pa morda v 48. urah. Da se definitivno in vsestransko rešijo vsa vprašanja, ki stoje v zvezi z rapalsko pogodbo, je treba več mesecev. Na to je Valminute naštel vsa glavna vprašanja, ki še čakajo na rešitev. Prvo tak vprašanje je razmejitve v Julijski Benetiji, ki pa napreduje brez posebnih težkoč. Drugo vprašanje tvori usoda Zadra, dalmatinskega mesta, ki je pripadlo Italiji, toda brez teritorija, brez katerega je nezmožno za življenje. Tu

Nemški državniki so s svojo taktiko razkrili, da skrivajo nož v gubah svoje toge. Pogodba med Nemčijo in Rusijo je bila podpisana v takim trenutku, da so mogli že naprej preračunati njen godanji efekt. Gotovo so bili morali pri svoji kalkulaciji vpoštovati, da se bo ne le Francija, temveč tudi Anglija odločno uprla dalekosežni zvezi med Nemčijo in sovjetsko Rusijo. To je bilo jasno kot beli dan in zato se moramo čisto kot beli dan in zato se moramo vprašati: Čemu ta nemško-ruska demonstracija? Ali je hotela Nemčija vzbuditi v zaveznikih strah in izrabiti njihovo morebitno slabost za svoje namene glede versailleske pogodbe? Ta taktika ni slaba, a je jako riskantna. Lloyd George je dejal v svojem govoru, da bi bila najslabša politika, če bi zavezniki pokazali svojo slabost. A če bodo zapadne velesile imele dovolj fizične in moralne moči, da bodo uveljavile svojo voljo oziroma svoje interese, četudi za ceno genovske konference, kaj potem?! Kakor rečeno, ostanje v tem slučaju Nemčiji predgovorne in preterene konsekvence, ki si jih gotovo ne bo mogla naložiti.

V čem je nemško-ruska pogodba politično važen dokument? Odgovor sledi deloma že iz zgornjih izvajanj. Pristaviti je samo še to-le: Nemčija je danes kapitalistična država. Njen največji upnik in — up je velekapitalist Stinnes, njena edina obramba na zunaj in znotraj — veleindustrija. Nemci so že ponovno dokazali, da jim ne diši na revolucija in da prepustajo drugemu narodu eksperimentiranje z Marksovimi »železnimi zakoni«. Tudi nemški mentalitet se v splošnem ni izpremenil; Nemece je ostal to, kar je bil: praktičen, delaven in skrben državlján, kateremu bolj ugaja konservativni red kakor pa revoluciona anarchija. To, kar pravi Rathenau v svoji »kritiki revolucije« o nemškem socialnem demokratu, valja še danes. Nemško delavstvo je začetkom vojne glasovalo za vojna posojila, ker je rajše šlo za vojaškimi poveljniki, kakor pa za svojimi strankarskimi voditelji. Nemčija tedaj ne bo krenila na levo, temveč se pomika vedno bolj na desno, ker v tem vidi svojo rešitev.

Zveza med Nemčijo in sovjetsko Rusijo je tedaj nenaravna. S stališča

še treba dogovoriti se z Jugoslavijo v tem smislu, da se omogoči temu mestu ekonomsko in trgovsko prosperiranje. Tretje vprašanje tvori razmejitev vodovja onih dalmatinskih in istrskih otokov (Lošinj, Čresa, Lastova in Pelagruža), ki so pripadli Italiji ter ugotovitev morske vojaške meje. Četrto vprašanje tvori ureditev odnosajev Reke ter pristaniškega konzorcija. Peto vprašanje je vprašanje gospodarskih in ribolovskih pogodb, pogodb o konzulatih, trgovini, pobijanju tihotapstva, ureditvi italijanske lastnine v Dalmaciji ter jugoslovenska na teritoriju Zadra. Šesto vprašanje tvori zaščito narodnih manjšin, opcija itd. Sedmo vprašanje se dotika kulturnih odnosajev, šol, priznanje doktoratov itd. Vsa ta vprašanja in še mnogo drugih manjših je treba rešiti, in komaj tedaj, ko bodo rešena vsa ta vprašanja, se bo lahko reklo, da je izpolnjena rapalska pogodba. V zvezi s tem pa je tudi izpraznitev tretje cone, katero drže Italijani še vedno v svojih rokah. Valmunte je tu izjavil nekaj, kar je vrlo značilno glede na italijansko politiko napram nam in v jadranskem vprašanju sploh, naglasil je, da glasom rapalske pogodbe traja okupacija tretje cone lahko tako dolgo, dokler se ne reši pogodba do zadnjih podrobnosti!

Iz te izjave delegata Tostija di Valminute je jasno razvidno, da se Italiji ne mudi z ureditvijo vprašanja izvedbe rapalske pogodbe, da očitno noče, da bi se to vprašanje hitro rešilo. Vsa še nerešena vprašanja, katera je navedel, se z naše strani lahko rešijo v najkrajšem času. Naša država je podala že davno vse predpogoje za rešitev, ni jih pa Italija, čeprav bi jih dala lahko vsak čas, kadarkoli bi hotela — toda ona noče. Razmejitev v Julijski Benečiji gotovo ni komplicirana. V rapalski pogodbi je meja v tem sektorju označena povsod tako nedvomno, da bi se sama podrobna razmejitev izvršila, lahko v par tednih. Krivda, da se to ne zgodi, zadeva edino Italijo, ki hoče spraviti v javnost dvoumnost, da bi s krivim tolmačenjem pogodbe še tuintam oškodovala naše pravice. Usoda Zadra tudi ni naša zadeva; ako je Italija hotela imeti na naši obali to kolonijo, potem je popolnoma njena stvar poskrbeti za to, da ta kolonija, odrezana z državno mejo od zaledja, ne pogine. Zahtevati od nas, da krmimo to italijansko fašistovsko gnezdo, je bedasto, še bolj bedasto pa bi bilo, če bi mi na to res pristali. Ugotovitev morske meje krog Italiji pripadlih otokov je otroško enostavna. Podlaga za razmejitev je dana že v tozadnjih določbah, katere je treba le osvojiti s strani Italije in stvar je rešena. Istotako je enostavna rešitev vprašanje Reke. Reka je mednarodno neodvisna, svobodna država. Sušak in Baroš pa sta po rapalski pogodbi prisojena nam. Italiji je treba tu samo od-

poklicati z Reke svoje vojaštvo in fašiste ter pustiti reško samoupravo, da sama reši vsa ostala vprašanja svoje bodočnosti; Baroš in Sušak pa ji je treba samo evakuirati ter predati našim oblastem. Peto vprašanje je od rapalske pogodbe večinoma neodvisno. Sklepanje trgovskih in drugih meddržavnih pogodb je stvar svobodne potrebe, nikakor pa ne more biti za suverene države stvar dolžnosti, najmanjše seveda prisiljene. Šesto vprašanje je vprašanje narodnih manjšin. Z naše strani je to vprašanje že rešeno ustavno, sicer pa so italijanske manjšine v naši državi tako malenkostne, da sploh ne prihajajo v poštev. Kompaktno ne živijo na našem teritoriju nikjer. Istotako tudi sedmo vprašanje ne tvori nikakih težkoč. Kulturni odnosaji so kakor gospodarski plod svobodne potrebe; šolsko vprašanje italijanskih manjšin v Jugoslaviji je rešeno tudi že z ustavo, priznanje doktoratov pa potrebuje samo običajno formalnost.

Vsa navedena vprašanja bi se dala rešiti v par tednih, toda očitno je, da jih Italija namenoma noče rešiti. Zakaj jih ne mara rešiti, o tem pa smo že zadnjič govorili. Italija vztraja pri svojih starih metodah, zato bo tudi drugi sestanek v Rapallu ostal brez pozitivnega uspeha.

Politične vesti.

* Anкета o srbsko-hrvatskih odnosajih. »Srbski književni glasnik« priobčuje v št. od 16. t. m. nadaljevanje ankete o srbsko-hrvatskih odnosajih. V tej številki so objavljeni odgovori gg. Tome Maretića (Zagreb), Melka Čingrije (Dubrovnik), Dragiša Lapčevića (Beograd), dr. Rista Jeremića in dr. Pera Slijepčevića (Sarajevo, skupen odgovor) ter Milutina Jakšića (Crnja). Vsi ti odgovori niansirani z ozirom na individualno stališče in naziranje piscev govore o topli želji, da bi naša država postala čimprej urejena in srečna. Najznačilnejši pa je vsekakor odgovor znanega zagrebskega vseučiliškega profesorja dr. Tome Maretića, ker izraža v njem svoje prepričanje, da je treba organizirati našo državo po svobodnem soglašanju in ravnopravnosti volje Srbov, Hrvatov in Slovencev ter da se ni prepozno za odstranitev žalostnega razdora med Hrvati in Srbi. Maretić pravi: »Ni me sram priznati, da sem se v onih nepozabnih dneh koncem oktobra 1918 varal ko sem mislil, da je za vedno umrl ter da je za vedno pokopan duh Ante Starčevića, človeka, ki je s peklensko mržnjo sovražil Srbe ter to sovražstvo vlivat tri desetletja tudi v velik del Hrvatov. Svojo zmotno sem spoznal že prav kmalu po onih solnčnih dneh prevrata. Glorifikacija in idealizacija Ante Starčevića v nekaterih hrvatskih listih mi je odprla oči, da sem se vprašal: »Jao, što je to? Kako se more tako lagati, slaviti Starčevića (poleg

Strossmayerja) kot borca za jugoslovensko idejo, ko mi starejši vsi prav dobro vemo in priznamo (ako nečemo brezvestno lagati), da je bila Starčeviću jugoslovenska ideja istotako sovražna kot srbska. Še bolj so mi odprle oči volitve v zagrebski mestni svet meseca decembra 1921, ko je bilo z veliko večino glasov izvoljenih nekaj Frankovcev, torej zakletih sovražnikov naše skupne države. Kdor pozna Frankovca, ta ve, da bodo storili vse, da bi našo mlado državo omrzili Hrvatov ter da jo s pomočjo naših sovražnikov razbijejo, ker so Frankovci pripravljene zvezati se magari z vragom, samo da uničijo Srbe. Ne verujem sicer da bi se jim kdaj posrečilo doseči to, kar hočejo, toda v vsakem slučaju bodo oni sejali med Hrvati sovražstvo do vsega, kar je srbsko in tako bo hrvatski razdor naša krvava in cdperta rana ter veselje naših sovražnikov, kakor je bil tudi nekdanj. Najsigurnejše sredstvo, da se Frankovcem izbije iz rok orožje ter da se jih napravi popolnoma neškodljive, mislim da je oni sporazum, katerega sem priporočal v početku mojega odgovora.«

* Proti neresničnim vestem časopisja. Iz Beograda poročajo: Glede na vesti nekaterih listov, da je nastopilo v vprašanju rapalske pogodbe med ministrskim predsednikom Pašićem in zunanjim ministrom Ninčićem nekako nesoglasje, se z uradne strani ugotavlja, da so te vesti brez vsake podlage. Naš delegat g. dr. Ninčić je v pogajanjih z italijanskimi zastopniki vedno in povsod zastopal stališče, da se mora rapalska pogodba integralno izvesti. Bil je proti kakršnikoli reviziji pogodbe. Istotako neresnična je druga vest, ki se je razširila po našem novinstvu, da je naša delegacija nezadostno zastopana v komisijah in podkomisijah v Genovi; res pa je, da živahno sodeluje pri vsem konferenčnem delu. Vsaki član Male antante, ki se udeleži sej, zastopa hkratu tudi interese naše države.

* Blokaški memorandum in Genova. Frankovska »Hrv. sloga« je prinesla vest, da pride blokaški memorandum pred genovsko konferenco. To je bila lepa veljkonočna pisanka za — frankovske in radičevce. A jajce je bilo gnilo in ni napravilo nobenega veselja srečnim blokašem. »Politiki« namreč poroča njen dopisnik iz Genove: Tu se ne polaga nobena važnost na blokaški memorandum. Tekom praznikov, ko so bile prekinjene seje delegacij, sem imel priliko govoriti o tem vprašanju z angleškimi, francoskimi in italijanskimi delegati ter lahko potrdim, da ni niti eden izmed njih napravil kako aluzijo na ta memorandum. V generalnem tajništvu so mi rekli, da je genovska konferenca prejela iz raznih dežel in od raznih ekstravagančnih krogov podobne memorandume in da jih je spravila v arhiv, zakaj program konferenca je bil določen v Cannesu

in izrečno zabranjuje, da bi se konferenca vmešavala v notranje zadeve katerekoli države. Dopisnik trdi, da bo blokaški memorandum brez vsakega vpliva tudi na potek pogajanj z Italijo. Factina vlada se zaveda, da bodo prijateljska pogajanja z Jugoslavijo imela za Italijo mnogo večje koristi kakor pogajanja z Hrvatskim blokom. — Obupni strel Stipice Radića in tovarišev je tedaj šinil mimo cilja in obitcal v arhivu. Naravno je, da velike zapadne države nimajo interesa, da bi se vmešavale v naše notranje razmere. Za nje je večje važnosti velika in močna Jugoslavija kakor pa na več držav razdrobljeno »mednarodno področje Srbov, Hrvatov in Slovencev.« Blokaške zahteve so izključno notranje vprašanje in se lahko izvedejo samo parlamentarnim potom. To končno uvidevajo že treznejši blokaši sami.

* Reški fašisti pripravljajo novo lopovščino. Iz Beograda poročajo: Reški fašisti se pripravljajo, da bodo povodom izpraznitve tretje cone, preoblečeni v naše vojaške uniforme, napadali naše prebivalstvo ter na ta način izzivali nered in spopade. V ta namen so si že dali izgotoviti uniforme in kape po našem vzorcu. S to akcijo bi radi dokazali, da je potrebna še nadaljna prisotnost italijanske armade, na drugi strani pa hočejo vzbuditi med narodom mržnjo proti naši državi.

* Tri temeljne točke poljske zunanje politike. Poljski minister za zunanje zadeve Skirmunt je te dni izjavil uredniku rimskega »Giornale d'Italia«, da so temeljne točke poljske zunanje politike: zavezništvo s Francijo, formalna zajednica in politični sporazum s Malo antanto, s katero sodeluje Poljska na genovski konferenci ter z baltičkimi državami.

Dnevna kronika.

— Končno! Stol sedmorice v Zagrebu kot najvišje sodišče je te dni izrekel, da so sodni zbori I. stopinje izključno kompetentni za tiskovne pravde. Ta odločitev je za izčiščenje našega po klerikalnem in narodno-socialnem časopisju okuženega političnega ozračja dalekosežne važnosti. Klerikalnim in drugim tatam osebne časti bodo odslej sodili objektivni poklicni sodniki, in ne več porotniki, katere so si klerikalni obrekovalci večkrat vedeli dobiti že pred razpravo na svojo stran, kakor dokazuje zgodovina neke tiskovne pravde v Mariboru.

— Imenovanje. Za primarija na kurgionem oddelku občne javne bolnišnice v Ptujju je imenovan z odlokom ministrstva za narodno zdravje g. dr. Rafael Dolinšek.

— Imenovanje živinozdravnikov. Za uradne živinozdravnike v IX. činovnem razredu sta imenovana živinozdravnik Anton Sok v Dolnji Lendavi

Dr. Jan Herben — B. B.:

T. G. Masaryk.

(Avtorizirani prevod.)

(Dalje.)

Tako je teklo življenje moža, ki se je l. 1882. lotil dela na praški univerzi kot učitelj in organizator mlajših tovarišev, katere je pritegnil k delu v znanstvenem časopisu »Athenaeum«. Začel je predavati v praških društvih o predmetih, ki pri nas niso bili običajni in pisati čudne knjige; bil je član in vaditelj Sokola in si je s svojo možato in lepo postavo kakor tudi s svojim neprisljenim, a odločnim vedenjem pridobil družbo, v kateri se je gibal.

Tužec bi ostrmel nad stališčem, ki ga je bil zavzemal Masaryk med svojim narodom tam okoli l. 1900, na razpotju stoletij, kdor pa je poznal naše razmere, se ni čudil.

Tomaž G. Masaryk je vzgojil že več generacij dijaštva, ki se je menjavalo pri njegovih predavanjih, spisal celo vrsto pomembnih spisov, imel za sabo znamenito politično in publicistično delavnost, toda v javnosti je bilo njegovo ime bolj razvpito kot pa slavno. Vse tri oficijalne avtoritete, ki so obvladale javno mnenje na Češkem, so se postavile proti njemu; sovražila ga je cerkev, kaznovala država in narodni

predstavitelji so ga bili izobčili iz naroda, ker je bil vsem na potu.

Masarykovi spisi do l. 1900:

1. O hipnotizmu (živalskem magnetizmu). Psihološka razprava. Praga 1880 (češko).

2. Samomor kot pojav v masah in moderna civilizacija. Dunaj 1881 (nemško). Češki prevod pri Laichtru v Pragi.

3. Račun verjetnosti in Humeova skepsa. Zgodovinski uvod v teorijo indukcije. Praga 1883 (češko). Nemški prevod na Dunaju 1884.

4. Blaise Pascal, življenje in filozofija. Praga 1883 (češko).

5. Teorija zgodovine po načelih T. G. Buckle. Praga 1884 (češko).

6. O študiju pesniških spisov. Praga 1884 (češko).

7. Temelji konkretne logike. Razvrstitev in sistem znanosti. Praga 1885 (češko; nemški prevod H. G. Schauera na Dunaju 1886).

8. O študiju pesniških spisov. II. vrsta. Praga 1886 (češko).

9. Slovanske študije. Slovanofilstvo Ivana Vasil. Kirejevskega. Praga 1889 (češko).

10. Češko vprašanje in naša sedanja knjiž. Praga 1895 (češko).

11. Karel Havliček. Praga 1896 (češko).

12. Socijalno vprašanje. Praga 1898 (češko)

13. Mnogoženstvo in enoženstvo. Praga 1899 (češko).

14. Jan Hus. Naš prepoved in naša reformacija. V Pragi 1899. (Manjši spis: Hus češkemu dijaštvu. Praga 1899 (češko).

15. Potreba revizije polenskega procesa. Praga 1899 (češko).

16. Osemurni delavnik. Praga 1900 (češko).

Med temi knjigami je vrsta takih, ki so namenjena bolj njegovim poslušalcem in narodnim izobražencem sploh, tako zlasti Pascal, Buckle, Konkretna logika, Kirejevskij; ali Češko vprašanje, Havliček, Hus in Socijalno vprašanje so knjige za ves narod; Češko vprašanje in Karel Havliček sta naravnost popularni knjigi in ju lahko smatramo za priročnik našega narodnega programa. Obe knjigi sta katekizem Čeha, ki hoče biti zaveden član naroda. Zlati knjigi.

V omenjenih knjigah je Masaryk razvil svoje versko prepričanje, dasi ravno ne kot credo v cerkvenem smislu. Temelj Masarykovega življenja je verstvo. To je izpovedal jasno v Samomoru: »Kdo je odkupil človeštvo, — Niti politik niti narodni gospodar, ne socialist in ne demagog. Zares velikolep primer nam nudi Kristus, ki se je v oni politično in socialno razburkani dobi oddaljil od vsake politike. Kako lahko bi si pridobil ljudi s političnim in social-

stičnim ščuvanjem! On pa zahteva izpopolnitev značaja, zahteva poglobitev čustev, hoče, da bi ljudje postali dobri, ker ve, da bodo samo na ta način našli tolažbo svojim dušam.« Ali Masaryk je slišal vprašanje dvomljivcev: »Kaj čemo s češkim bratstvom in z verskim problemom, ko imamo toliko praktičnih narodnostnih, gospodarskih političnih nalog?« Odgovoril jim je: »Kdo pa trdi, da gospodarska, politična in narodnostna vprašanja niso važna, zelo važna. Bil sem sam v parlamentu in ni mi prišlo na misel, da bi tam govoril naravnost o verskih vprašanjih. S Chčelčičkega »Siti viry« se ne ho izboljšal holešovski pristan; tudi literatura vseh naših liberalnih poslancev in volilcev nam ne bo prinesla državopravnega kronanja. Nisem proti politiki, proti gospodarstvu itd. prepričan sem pa, da morajo imeti vse te težnje globočjo in enotno podlago. Trdim samo, da je današnje javno in večkrat tudi literarno delo prepovedno in zato jalovo; je pa tudi nečeško. Noben dostojen človek ne bo pri vsaki malenkosti razlagal svojega najglobljeja prepričanja, toda vsak dostojen človek ima to prepričanje in težji za njim. Kadar gre za resnico, ga mora izpovedati odkrito, ob vsakdanjih prilikah pa bo delal in se ravnal po svojem prepričanju.«

(Dalje sledi.)

in Pavel Kolenc v Dravogradu. — Za provizornega uradnega živinozdravnika X. čin. razreda v Ormožu je imenovan Jože Serbec.

— Šušteršičevo izdajalsko postopanje je dala klerikalna stranka obsoditi na svojih shodih minoli pondeljek v Ljutomeru in Slov. Bistrici.

— Odliven srbski politik umrl. V Beogradu je umrl 78-letni vsučilišni profesor, svojedobni ministrski predsednik in predsednik srbske skupščine Svetimir Nikolajević. Pokojnik je bil oče znanega novinarja N. Nikolajevića, predsednika novinarskega združenja.

— 24. maj antialkoholni dan. Ministrstvo prosvete in ministrstvo za narodno zdravje sta uvedla akcijo, da se no zdravje sta uvedla akcijo, da se praznik Sv. Cirila in Metoda dne 24. maja izkoristiti za protialkoholno propagando. Po schah in med ljudstvom se bodo vršila predavanja o alkoholizmu. Zelo pametna naredba, ki jo toplo pozdravljamo.

— Izprememba v postopku z dvo-vlastniškimi »Uradni list« pokrajinske uprave za Slovenijo št. 37 prinaša izpremembo določb glede postopanja z dvo-vlastniki, to je posestniki, ki imajo posestvo to- in onstran meje. Glasom posedanje narodbe so morali imeti posestniki in njih uslužbenci, delavci itd. za prekoračenje meje v svrhu obdelovanja posestva onstran meje s fotografijo opremljeno legitimacijo, ki jo mora vodirati naša in pa pristojna oblast visodne države. Ta naredba se je z odlokom finančnega ministra spremenila v toliko, da delavcem ni treba imeti legitimacij s sliko, ampak samo brez slike.

— Žigosanje iz inozemstva prihajajočih sodov. Dosedaj se carinarnice iz inozemstva prihajajoče šode pošiljale meroizkusnim uradom v žigosanje, kar je povzročalo mnoge neprilike in zamud. Finančni minister je 15. t. m. odredil, da carinarnice onih sodov, ki prihajajo iz inozemstva ter so priglaseni za povratek, če so žigosani z žigom one države, iz katere prihajajo, ni treba pri nas ponovno žigosati. Le, če bi bil žig sumljiv, ali če sodi sploh niso žigosani, je postopati z njimi kot dosedaj, ter se morajo po naših meroizkusnih uradih izmeriti in žigosati.

— Važnost avtoturbinske brizgalnice. Te dni je nastal v papirnici Andritz pri Gradcu požar, ki se je precej razširil. Graški gasilci so prišli na lice mesta s svojo avtoturbinsko brizgalnico, ki so jo šele pred kratkim začeli uporabljati in so s pomočjo tega modernega orodja ugasili ogenj v teku četrte ure, s čimer so preprečili veliko požarno katastrofo.

— Poziv k glavnim naborom češkoslovaških državljanov v Sloveniji in Prekmurju. Dne 12. in 13. maja 1922 se vršijo glavni redni nabori letnikov 1902, 1901, 1900 v prostorih konzulata Češkoslovaške republike v Ljubljani, Breg št. 8-I. in sicer: Dne 12. maja 1922 za vse češkoslovaške državljane, rojene v letih 1902, 1901, 1900, stanujoče izven Ljubljane in dne 13. maja 1922 za vse naborom obvezne letnike, prebivajoče v Ljubljani, oziroma v najbližji okolici. Zoper vsakega, ki ne izpolni svojega naborne dolžnosti, se bode kazensko postopalo v zmislu brambnega zakona. Naborni dolžnosti morajo zadošiti tudi vsi oni izmed starejših letnikov, ki se dosedaj niso predstavili bodisi pri glavnem naboru ali naknadnem. Vsaki naborom obvezni se mora izkazati z rednim potnim čl. listom ali pa domovnico in potrdilom o istinitosti, izstavljenem od občinskega urada njegovega stalnega bivališča. Generalni konzul: Dr. Beneš.

— V Vraždinu je umrl zadet od kapi profesor tamošnje gimnazije Josip Lacković, star 36 let.

— Novo nasilje Italijanov. Zadrski nadškof Puljišić, zaveden Hrvat, je bil že dolgo v črni knjigi italijanskih fašistov. Fašisti so pritiskali na rimsko stolico in zahtevali, naj ga odstrani. Papež jim je res šel na roko in odstranil ostarelega cerkvenega kneza. Na njegovo mesto pride Italijan Borzatti, najbrž prijatelj fašistov. In vera seveda ni v nevarnosti...

— Sima eksplozija v Bitolju. V Bitolju je bilo na posebnem tiru 80 vagonov municije, last reparacijske komisije. V pondeljek je eksplodiral eden vagon, nakar so se vneli še drugi, ter s

strašno detonacijo zleteli v zrak. Vse hiše v okolici so porušene do tal. V mestu je zavladala prava panika. Mnogo ljudi je našlo smrt pod razvalinami. Vsled eksplozije je nastal požar, ki se je vsled vetra razširil skoraj na vse mesto, 30.000 ljudi je brez strehe zbežalo v gorovje. Vojaške straže, ki so stražile vagono, se niso več vrnile in so bržkone ubite. — Kolikor se je doglalo, sta povzročila eksplozijo dva bolgarska komitaša, ki sta vrgla v municijo bombo. Deset vojakov je bilo raztrganih na drobne koščke. Skupno je uničeno 22 vagonov municije.

— Strca ubila moža in ranila ženo. Dne 18. t. m. se je vračal iz Beltine čevljarski mojster Ivan Maučec iz Bakove s svojo ženo. Na potu ju je dohitela nevihta. Ko sta bila že blizu doma, je nenadoma udarila strela in na mestu ubila moža, žena pa se je onesvestila. Ko se je zopet osvestila, je začela kličati moža, toda ta je bil mrtev. Ženo, ki je bila že prej boleha, so prepeljali na njen dom. Za rajnim Maučecem, ki je bil povsod priljubljen, žaluje vsa okolica.

— Požar v kamniški smodnišnici. Dne 18. t. m. krog 20.15 zvečer je nastala iz dosedaj neznanega vzroka silovita eksplozija dinamona v malem skladišču smodnišnice v Kamniku, kjer je bilo krog 1700 kg dinamona. Eksplozija je bila tako silovita, da je daleč naokoli pretresla vsa okna in povzročila velikansko razburjenost med prebivalstvom. Gasilno društvo v Kamniku je nastalo požar s pomočjo delavstva lokaliziralo in s tem preprečilo večjo katastrofo. Skoda pa je seveda kljub temu velika.

Po zasneženih pokrajinah Volge koraka smrt; z dolgimi koraki stona in njena žetev je obilnejša kot je bila v vojnih letih. Če bomo gledali nanjo prekrizanih rok — kaj bo rekla o nas zgodovina, kaj si bodo mislili naši otroci, bodoči rodovi? Zapisali nas bodo v zgodovino kot generacijo, kateri je pet vojnih let vtisnilo toliko sebičnosti in okrutnosti, da je lahko mirnega srca prenesla umiranje milijonov svojih bratov in sestri.

NANSEN.

—o—

Tudi pri nas se zbira za gladajočo v Rusiji. Odpri srce, odpri roke...

JDS.

Seja izvrševalnega odbora demokratske stranke se vrši 23. t. m. ob 10 uri dop. v dvorani ljubljanske kazine. Navzoč bo strankin predsednik Ljuba Davidovič, ki prispe v Ljubljano v soboto 22. t. m. V soboto zvečer je njemu na čast družabni večer.

Demokratski družabni večer mariborske demokratične organizacije se vrši v soboto 6. maja v vseh prostorih Narodnega doma. Na to že danes opozarjamo naše somišljenike in prijatelje. Na večeru predava vsučil prof. dr. Fr. Rešič o pomenu Maribora v slovenskem kulturnem in političnem življenju.

Mariborske vesti.

Maribor 20. aprila 1922.

in Imenovanja na moški kaznilnici v Mariboru. Za višjega paznika je imenovan Jožef Ferjančič, dosedaj paznik istotam. Nadalje so imenovani za paznike invalidi: Martin Pestator, Marko Franjo, Valentin Avguštin, Ljudevit Bergant in pomožni pazniki Jože Cvetko, Franc Čeh in Ivan Meško.

m Naduta Nemka. Na našo notico pod tem naslovom smo sprejeli pojasnilo, da je dotični narednik gospo surovo vsčipnil v roko in jo odrinil, radi česar ga je gospa, ki je sicer Nemka, toda jugoslovenska državljanka, opozorila na dostojnost. Toliko resnici na ljubo.

— Nova stavba v Mariboru. Hotel »Stadt Wien«, ki se nahaja že v skrajno slabem stanju, kakor tudi že napol razpadle kočice za njim, so kupili sedaj bratje Tavčarji, ki ga podrejo, ter po-

stavijo na njegovem mestu nov velik hotel, ki bo segal od Aleksandrove ceste do ženskega učiteljskega. Z deli prično že letos.

m Nova razsvetljava v našem gledališču. Včeraj popoldan se je vršil ogled ravnokar dovršene nove razsvetljave našega gledališča, katerega so se poleg vodstva gledališča udeležili tudi župan g. Grčar, zastopniki listov in drugi povabljeni gospodje in dame. Razsvetljava, katero je preskrbela dunajska tyrdka Siemens & Schuckert je izvedena po najnovejših iznajdbah in konstrukcijah, po sistemu štribarvnih luči, tako da je prva in najmodernejša v vsej Evropi. Kot drugo gledališče v Evropi dobi tako razsvetljava novo beograjsko pozorišče Z novo razsvetljevalno napravo so mogoče vse nianse, vsi prehodi od najmedlejših do najsvetlejših. Za naše gledališče pomeni nova razsvetljava veliko pridobitev in zasluži občina, ki jo je preskrbela, res priznanje.

m Od članov okr. bolniške blagajne mariborske dobivamo pritožbe o surovem zadržanju uradnika nad strankami. Kakor v vsakem uradu, je tudi v tej napravi vljudnost napram strankam nekakj samoočebni umevnega — in je želeli, da ljubljanska centrala da svojim poslovalnicam potrebne direktive v tem pogledu.

m Kakor doznavamo namerava g. Val. Nik. Cibulevsky, ki nam je nudil jeseni izredno krasen umetniški užitek s svojim koncertom, prirediti prve dni maja t. l. drugi veliki simfonični koncert, na katerem se bo izvajala izključno ruska glasba.

m Betonški kanal v Aleksandrovi-Frančiškanski ulici bo gradila mestna občina v dolžini 60 m. Ponudbe za napravo kanala se imajo vložiti do 24. t. m. pri mestnem vložišču. Več je razvidno iz razpisa na mestnem magistratu.

m Događki v delavnicah južne železnice v Mariboru so bili krivo tolmačeni v javnosti. Slikala se je zadeva tako, kakor da so razum uradnikov vsi ostali nameščenci bili prikrajšani za doklade. Temu nasproti je treba konstatirati, da so dobili doklade izplačane več ostali nameščenci (torej uradniki, poduradniki, delovodje itd.), niso jih pa dobili delavci, ki niso stalno nameščeni in ki dobivajo tedensko plačo, ker zanje to vprašanje še ni urejeno. Toliko je treba pojasniti, ker so hoteli nekateri demagogi zadevo izrabiti proti uradništvu. — Skrajni čas pa je, da se vprašanje tudi za prizadete delavce končno reši. Kakor poročajo iz Ljubljane, je obratno ravnateljstvo južne železnice deputaciji iz Maribora, ki je prišla v zadevi intervirat, dalo negativen odgovor, češ, da se vprašanje pri južni železnici ne more poprej rešiti, predno ni rešeno pri državni železnici. Ako vidimo, v kakem pomanjkanju živi ogromni del železničarjev v dejavnih južne železnice v Mariboru, moramo tako postopanje južne železnice smatrati za frivolno igro.

m Ljudska univerza. Opozarjamo na petkov literaren večer v »Ljudski univerzi«. Na tem večeru sodeluje g. Milan Skrbinašek. Upamo, da bo udeležba kar najobilnejša.

m Redni občni zbor »Društva jugoslov. državnih uslužbencev in upokojencev v Mariboru« se vrši dne 22. aprila 1922, ob 20. uri v veliki dvorani Narodnega doma v Mariboru. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Poročilo preglednikov računov. 3. Volitev predsednika, podpredsednika, odbornikov in preglednikov računov. 4. Določitev članarine za l. 1922. 5. Protest proti nameravanemu skrčenju osebnih in rodbinskih doklad nižjim javnim nameščencem in nameravanemu zavlačevanju izplačila II. obroka zaostalih draginskih doklad. 6. Slučajnosti. — Posamezne skupine državnih uslužbencev in upokojencev naj naznanijo pred otvoritvijo občnega zbora odboru svoje kandidate za novi odbor.

m Društvo Jugoslov. akad. v Mariboru. 5. redni občni zbor društva jugoslov. akademikov v Mariboru se vrši v nedeljo 24. t. m. ob 9. uri zjutraj v mali dvorani Narodnega doma s sledečim dnevnim redom: 1. Odobritev zapisnikov zadnjih treh občnih zborov; 2. Poročilo odbora; 3. Poročilo pregled-

nikov računov in zapisnikov; 4. Sprememba pravil; 5. Sprejetje programa. 6. Potrditev poslovnika. 7. Sklepanje o pristopu k »Centralnemu tajništvu«. 8. Sklepanje o »Prosveti«. 9. Slučajnosti. 10. Volitve. Udeležba članov je obvezna, ustanovni člani se k udeležbi uljudno vabijo. Na predvečer se vrši v »Novi pivarni« (Halbwidl) prijateljski sestanek starešin brateških akad. društev in aktivnih članov društva. V nedeljo popoldne pa čajanka društvenih članov.

m Starejšine »Triglava« se vabi, da se udeleže v čim največjem številu družabnega večera »Mariborskih naprednih akademikov«, ki se vrši v soboto dne 22. t. m. ob 20. uri v gostilni Halbwidl.

m Neprevidna vojaška straža. Od prebivalcev Einspielerjeve ulice smo sprejeli pritožbo, da ravna tam nastanjena vojaška straža pri nabijanju pušk zelo neprevidno. Puške nabijajo na ulici pred stražnico, kjer je vedno polno otrok. Nedolgo tega se je pri taki priliki sprožila nekemu vojaku puška ter je krogla vdrla skozi streho nasprotne hiše in obtičala v tramu. Kaj lahko bi bila krogla priletela v malo nižje ležeče stanovanje in ranila ali pa tudi ubila kakega stanovaleca. Priporočamo kompetentni vojaški oblasti, da stražarje primerno pouči in nadzoruje, da se ne bo zgodila vsled take neprevidnosti kaka nesreča.

m Gostilniški pretep. V pondeljek 17. t. m. je 32-letni mizar iz delavnice južne železnice, Ivan Savernik, v gostilni prišel v prepir, ki se je končno razvil v pretep, v katerem je dobil Savernik vbedljuje z nožem na desni rami in na čelu. V postaji rešilnega oddelka je bil obvezan.

m Neareče. Dne 20. t. m. ob 8. uri zjutraj se je v Koroški ulici 24 igral 5-letni Florian Vogrin pri oknu prvega nadstropja. Pri tem je padel iz okna in dobil težke notranje poškodbe. Rešilni oddelk ga je prepeljal v bolnico. — Dne 19. t. m. ob ¼4. uri zjutraj se je v stanovanju profosa vojaške letnišnice v dravski vojašnici, Ivana Derganca, ko je rodbina še spala, vdrl strop in zasul oba zakonca ter 3 otroke. Rešilni oddelk jih je rešil neprijetnega položaja. K sreči so ostali vsi nepeškodovani. — V nedeljo 16. t. m. si je 20-letni zasebni uradnik Hreščak pri nogometu v ljudskem vrhu zlomil levo roko v laktu. Prepeljan je bil v bolnišnico. — Danes dne 20. t. m. krog 12. ure je skočil nek 39-letni Karl Lovrec, stražnik železniške policije, v bližini Wellejeve tovarne v Lajtersperku z dirjajočega vlaka, pri čemur je prišel pod vlak, ki mu je odrezal stopale leve noge. Rešilni oddelk ga je prepeljal v bolnico.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Četrtek 20.: »Gigan baron«. Ab. C.
Petek 21.: Ob 15. uri »Prababica«, dijaska predstava. Izv. abon.
Sobota 22.: »Neznani prijatelj«. Abon. A.
Nedelja 23.: »Prababica«. Ljudska predstava. Izven abon.

—o—

Četrta dijaška predstava. V petek, dne 21. aprila ob 15. uri se vrši v tu-kajšnjem gledališču četrta dijaška predstava ob znižanih cenah. Vprizori se Grillparzerjeva »Prababica«.

Gostovanje v mariborskem gledališču. V torek 25. aprila gostuje pri nas znana in priljubljena igralka gospa Gusti Danilova. Ga. Danilova je znana med vsem jugoslovenskim igral-skim svetom. Bila je več let v Ameriki, odkoder se je vrnila pred dvema leti ter nastopila angažma na ljubljanskem gledališču. V torek 25. t. m. bo gost našega odra. Nastopila bo v »Pahljači lady Windermere« v vlogi Miss Eryllyne.

Ljudska knjižnica
Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2.10.—1/2.11. ure in ob četrkih od 1/2.19.—1/2.20. ure
Mladinski oddelk ob sobotah od 18. do 19. ure

Kultura in umetnost

x Fran Erjavec: Srbske pripovedke. V Ljubljani, 1922. Tiskarna, izdala in založila Učiteljska tiskarna, str. 198. Cena vezani knjigi Din. 18.—. Znanostna velika bogastvo in lepota srbske narodne poezije, zato bo gotovo vsak z največjim veseljem pozdravil srečno misel Učiteljske tiskarne, ki nam je poklonila za velikonočne praznike zgoraj navedeno zbirko »Srbskih pripovedek« v prevodu Frana Erjavca. — Knjiga obsega 30 pravljic in pripovedk iz Vukovih in drugih zbirk srbskega narodnega blaga ter je namenjena zlasti mladini, ki jo bo gotovo čitala z največjo naslado, saj ji tako primanjkuje res dobrega čtiva. Upamo, da bo po knjigi rad segel vsak, saj ji je čalo založništvo tudi zelo okusno zunanjo opremo.

x Slovenska stenografija. Priredil Fr. Novak, drugi del: »Debatno pismo«, druga predelana izdaja. V Ljubljani 1922. Založila Jugoslovenska knjigarna. Cena 16 Din. Jugoslovenska knjigarna je izdala v novi pomnoženi in izboljšani izdaji drugi del N. Rakove »Stenografije«, debatno pismo. Knjigo, ki je res izborna in primerovna poceni, priporočamo.

Sport.

x Vsi člani rezerve in prve nogometne skupine I.S.S.K. Maribor se pozivljajo nanujni sestanek in sejo tehničnega odbora, ki se vrši v petek 21. ob 20. uri v gostilni »Maribor« na Grajskem trgu. Udeležba brezpogojno potrebna.

x 23. t. m. se odigra prvenstvena tekma MAK-Maribor. S to tekmo se prvič srečata v prvenstveni borbi dva zelo resna nasprotnika.

x MAK naraščaj: Maribor naraščaj 2:0. Za tekmo naraščajev nenavadno živahna tekma. V svojih naraščajih imata oba kluba prav dober material

in polnovredno nadomestilo za rezervo. Obe moštvi bili sta enako močni. Poraz drugih bi mogel njih vratar ob malo večji pazljivosti preprečiti, vrgel naj bi mu bil njegov nasprotni tovariš, ki je obranil več prav opasnih situacij v dobrem stilu. Pri Mariboru so stopali svojo urnostjo v ospredje levo krilo, srednji napadalec ter oba branilca. — Makovim botše treba malo več discipline in Mak bo lahko s svojim pomladkom prav zadovoljen. Igro je vodil g. Planinšek.

x Maribor naraščaj II: MAK naraščaj II. 2:0. V ponedeljek so si stali nasproti najmlajši obeh klubov. Prav čedna razdeljena igra. Značilna za obe moštvi je bila krčevita volja po zmagi. Obema pa še manjka predpogoju discipline. Zeleli bi, da posvečajo predvsem klubov kar največ pažnje predvsem tem »moštvom«, ker zdi se nam, da se razvijajo nekam »divje«. Sodnik gosp. Planinšek.

x MAK v Celju. Mariborski atletični klub je gostoval na velikonočnih praznikih v Celju pri slovenskem sportnem klubu. Prvi dan je zmagal z 2:1 drugi dan je igral neodločeno igro 0:0.

x Svoboda (Maribor): Svoboda (Celje) 2:1. Mariborska Svoboda je na velikonočno nedeljo lahko premagala celjsko »Svobodo« v Celju.

x Maribor rez: Rapid rez 4:2. Mariborova rezerva zopet boljša, sodil gosp. Planinšek dobro.

x Hirijska (Ljubljana) je na velikonočno prazniko igrala z zagrebško prvorazredno »Sparto« ter po zelo surovi igri gostov prvi dan podlegla z 3:4, drugi dan zmagala z 5:1. Sodil je prvi dan g. Vodišek, drugi dan g. Hrast iz Maribora.

x Praga: Češka »Sparta« je premagala reprezentanco mesta Paris z 4:2.

x Zagreb: Hanačka Slavija: Hašk 0:0. Hanačka Slavija: Concordija 2:2. Čehi so bili burno pozdravljeni, igra srednja.

x Bukarešt: Beogradski sportski klub je igral z nogomet. reprezentanco glavnega mesta Rumunije neodločeno 2:2.

x Sport. Izšla je 6. številka s sledočo vsebino: Glavna skupščina Sportne zveze. — Dr. Démetér Bleiwels-Trsteniški: O nemški visoki šoli za telesne vaje. — Sportne vesti. — Službene objave. — Razno.

Ne pozabite naročnine!

Gospodarstvo.

x Trgovinska agencija v Bruxellesu. Privilegirana trgovinska agencija kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Bruxellesu je začela poslovati. Pisarna se nahaja v Avenue des Arts, 24. — Šef te agencije je M. Zébieh.

x Petdnevni praktični tečaj s posebnim oziranjem na trsničarstvo in obnovo vinogradov priredi drž. vinarska in sadjarska šola v Mariboru od 1. do 5. maja 1922. za kmete, kmetijske sinove in viničarje. Deset najpotrebnejših vdeležencev dobi priprosta prenočišča brezplačno in dnevno najmanj 5 dinarjev podpore za prehrano. Prijaviti se je pisмено z navedbo točnega naslova in starosti ter eedanje poklone zaposlenosti ravnateljstvu navedene šole najpozneje do 26. aprila t. l. Kdor reflektira na podporo, si mora dati uboštvo potrditi od županstva. O sprejemu ali odklonitvi se vsakega nemudoma obvesti pisмено.

Zahtevajte v vsaki gostilni „Tabor“.

Brzojavna poročila

Za proslavo 1. maja.
ZM Beograd, 20. aprila. V tiskanih delavskem domu se je vršilo zborovanje, na katerem je bilo sklenjeno od vlade zahtevati, da dovoli proslavo 1. maja. Izvoljena je bila deputacija, ki bo šla k vladi. Akcijo vodijo centristični socialisti.

Esperantistični kongres v Ženevi.
DKU Ženeva, 19. aprila. Včeraj se je otvoril kongres za esperantistični poklic v Solah. Kongresa se je udeležilo 120 delegatov, ki zastopajo 26 držav. 16 držav je oficijelno zastopanih. Razprave se vrše v esperantu. Nemški delegat je poročal, da je poklic esperanta in ljudskih solah uveden v 32 mestih. Enako je poročal tudi angleški delegat.

Veliki požar v Manili.
DKU Manila, 19. aprila. V Manili je nastal velikanski požar, ki je uničil nad 200 hiš. Več tisoč oseb je bilo pri tem ranjenih.

Borza 19. aprila.
Zagreb, devize: Berlin 23—26.25, Bukarešt 61—62, Milan 410.50—415, London 338—340, Newyork 76—77.50, Pariz 700—710, Praga 134—155, Svica 1475—1485, Dunaj 0.99—1.005, Budimpešta 9.80—9.83, Varšava 2.25, valute: dolar 74—74.75, avstr. krona 1.025, 20 K v zlatu 225, franki 693—700, napoleoni 225, ital. 3750—5900, lire 405—413.

Curih, devize: Berlin 1.74, Newyork 5.14, London 22.69, Pariz 47.62, Milan 27.83, Praga 10.15, Budimpešta 0.65, Zagreb 1.67, Dunaj 0.064, Žigosane 0.066, Varšava 0.14.

GOSPODARICA SVETA.

Avanturističen roman. Spisal: Karl Figdor. Prevel: P. R. (Dalje) (58)

Drugače je bilo švedu z afero, kolikor je zadevala njegovo lastno domovino. Interpelacija Mae Neilla in tovarišev je bila že vložena in kar je bilo najbolj mučno, v javno debato je bilo pritegnjeno tudi ime velezaslužnega pariškega poslanika barona Murphya. Obstajala je možnost, da se nekega dne tu ali tam, preje ali pozneje lahko pojavi tajno poslanikovo poročilo, katero je bilo ukradeno kurirju med potjo v Ostende. Z malicioznim smehom je odločil minister vsako jutro znova časopisje. »Strašno neprevidni so ti gospodje. Puščajte mi preveč časa! Zadeva bo kmalu zrela za vsak dementi...«

Int potem je obvestil minister pariškega poslanika, svoja varovanja, z najzbranejšimi besedami, da bo poverjen v najkrajšem času za važno misljo na balkanskih dvorih. Baron Murphy je bil vajen čitati med vrstami: Bil naj bi, ako izbruhne doma vihar, kje daleč na vzhodu ali jugu, izven vsake dosegljivosti. Bil je že na pol izgubljen. Ako mu ne bodo pomagala, ko se bo odločevalo o Mae Neillovi interpelaciji: »Ali je vladi znano...« izredno srečna naključja, potem bo izgubljen. Tudi minister bi ga v tem slučaju ne mogel več držati, tudi če bi dementiral tatvino kurirskih listin. Minister sam bi pri tem zletel.

Baron Murphy je bil prisiljen čim preje zapustiti Paris. Svoje poverilne listine bo prejel na svoji prvi etapi v Atenah. Baron je proklinjal državnega šimelna, ki rabi za par podpisov več časa kakor pa on sam za predajo svojih poslaniških poslov v Parizu in odpotovanje.

Za torej zvečer je bila določena razprava o Mae Neillovi interpelaciji: v nedeljo zjutraj se je hotel odpeljati Murphy. Da bi se bolj ne povečal raznih, že itak neprijetnih govorje, je posetil baron v soboto zvečer se zabavo pri portugalskem poslaniku. Tu so se zgodilo, da je baronu izginila denarnica z osebnimi privatnimi izkazili in legitimacijami. Neka doma pariške aristokracije, izredna lepota, se je bila ves večer sukala okrog njega. Naravnost povedano: baron je bil pozabil na svojo starost ter postal šibak. Zadeva je končala v nekem separatu. Pri povratku na dom je baron zapazil, damu manjka denarnica.

Koga osuniti? Dvigniti se več prahu? Baron si je moral priznati: njegov konto ne prenese vsled prevelike javne pozornosti nobene obtežljive preizkušnje več.

Tako se je odločil vkljub temu, da odpotuje. Naredil je poslaniškemu tajniku, naj podzvrže vse potrebne korake tako doma kakor tudi v Parizu, da prepreči vsako zlorabo njegovih osebnih listin, ako se slučajno morda res prišlo v zločinske roke. Uradne listine čakajo itak nanj že v atenskem poslaništvu. Še tem je bilo vsaj, kar se potovanja tiče, vse pripravljeno in v redu.

V nedeljo zjutraj se je odpeljal z Orient-Expressom.

72.

Lovičarji niso bili nerodni kakor je mislil minister. Če so mu pustili časa dovolj, da je mogel podzveči potrebne protikorake, so storili to le vsled tega, ker odločilnega materiala niso dobili oni v svoje roke. Tudi oni so vedeli kar je vedel sicer ves svet, da so bili na poti iz Pariza v London ukradeni angleške kurirju zelo važni dokumenti. In moralo je biti jasno tudi najmanj prebrisanemu, da se je nahajalo v teh dokumentih tajno poročilo pariškega poslanika barona Murphya. Toda vsebina poročila je ostala na veliko zaščitena vseh prizadetih še vedno neznana.

Ako bi ne bilo razburjenje vsled pariške katastrofe postalo še vedno nezmanjšano — bi bila interpelacija Mae Neilla najbrže spleh odpotegnjena. Splošno se je sodilo, da bi se zamogla s prenagljenimi koraki s samimi dolžitvami brez dokazov stvari več škodovati, kakor pa koristiti. Toda bilo je vendar prepozno zaustaviti kolo, ki se je še tako naglo vrtelo. Vtis, ki bi ga napravili tak umik bi bil za stranko lahko porazen.

Tako se je torej odpravil popoldne onega zgodovinskega torka poslanec Mae Neill — z precej težkim srecem kakor je to pozneje sam priznal — na pot v parlament. Ravno si je natikal na glavo cilindar ter vtikal pod pazduho precej suho aktovko... ko je neradaoma pozvonilo.

»Ni me doma,« je kričal Mae Neill — temperamentno kakor vedno — proti vratom.

Toda med tem so se vrata že odprla in v sobo je planil monsieur Jean Jacques Rameau, njegov tovariš iz Pariza, ves zasoplen, vihteč v roki neko pismo.

»Prišel sem,« je hitel pripovedovati »ravno še pravočasno, kakor vidim! Brzojaviti si nismo upali. Prišel sem sam, da vam prinesem tale — dokaz!«

Potem je padel Jean Jacques Rameau ves srečen Mae Neillu krog vratu.

73.

Orient-Express je zavozil na atenski kolodvor. Baron Murphy je izstopil ter se začudeno ogledal. Ni li nikogar iz poslaništva na kolodvoru, da bi ga sprejel —?

Pri izhodu si je kupil par časopisov, najel izvoškega ter sedel v voz.

»Na angleško poslaništvo.« Automatično in skoro brez pažnje je preletel nekaj brezpomembnih poročil v kupljenih listih. Nenadoma pa je obstal njegov pogled na neki z debelejšimi črkami tiskani notici. Ker ni mogel verjeti na prvi pogled je prečital notico še parkrat. Je bilo to, kar je čital samo slaba šala kakega reporterja?

Včeraj je bil sprejet v audijenco pri kralju izredni angleški poslanik in opolnomočeni minister. — Audijenca je trajala nad eno uro. Zdi se, kakor kažejo stvari, da bodo končno vendarle rešene v našo korist važne mednarodne zadeve, ki so velike važnosti za bodočnost naše države in za katerih rešitev smo se mi Grki borili že toliko časa zaman. Ne samo radi tega, temveč tudi že vsled velikih simpatij, ki jih goji naš narod do velikega diplomata gospoda barona Murphya, smo veseli, da ga moremo osebno pozdraviti v naši sredi.

Prvič v svojem življenju je postal blede od groze. Prvič se mu je porodila v glavi teška slutnja, da je med vsemi temi čudežnimi dogodki zadnjega časa morda neka tajna zveza, da si ti dogodki niso sledeči le slučajno, ampak da jih je povzročila vedoma in namenomana neznana, skrivnostna roka, ki ga hoče uničiti.

Voz je obstal pred poslaniško palačo. Baron je naglo izstopil ter planil navzgor po stopnicah in napredoval, naj ga puste k poslaniku. Toda poslanik je bil ravno kar zaposlen, zato ni bilo mogoče govoriti s njim. Konferiral je z baronom Murphjem.

(Dalje prihodnjik.)
Glavni urednik: Radivoj Reljar.
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Dežne plašče

klobuke, palice, perilo, čevlje, različno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri pri Jakob Lah, Maribor, Glavni trg št. 2. Solidne cene! 555 10—

Mala oznanila

Slamo, seno, krompir in drva ima za prodati Andrej Oset, Maribor, Aleksandrova cesta 57. Telefon 88. Kupim vse vrste deželnih pridevkov. 600 10—2
Iščem dva starejša čevljarska pomočnika za šivano delo. Trajna služba. Plača po dogovoru. Potni stroški se povrno. Mijo Horvat, čevljar, Varazdin, Kolodvorska ulica 2. 604 2—1

Mlajšo pisarniško moč

vestno in zanesljivo, sposobno tudi za potovanje sprejme takoj večje industrijsko podjetje. Penult pod »Staln II.—D—1« na Interreklam d. d., Zagreb, Ilica 21. 603 2—1
Proda se škorpaj novo žensko kolo. Židovska ulica št. 19. dveriča. 602
Iščem se dobra kuharica. Naslov pove uprava. 601
Zamanjam stanovanje v Celju, obstoječa iz treh velikih, svetlih sob v pritličju, kuhinje in priključin, za stanovanje s 4—5, častudi manjšimi sobami v Mariboru, če mogoče v bližini parka, event. s kosčkom vrta. — Naslov pove uprava »Tabora«. 600
Proda se štenski telefon. Naslov pove uprava.